

GYÓGYÍTÓ KRÍZIS, AVAGY A VÁLLALKOZÓK FELELŐSSÉGE

KISS ULRICH SJ

A Big short¹ című játékfilm csak egy volt a 2008-as pénzügyi krízist feldolgozó hollywoodi produkciónak közül, azonban különösen emlékeztetése azon előrelátó spekulánsok miatt vált számomra, akik időben felismerték a kikerülhetetlen összeomlást, de semmit sem tettek annak elkerülésére, hanem éppenséggel ünnepelték a bekövetkezett katasztrófát. Marx, aki egész életében a megváltást remélte az általa megjósolt krízistől, most meglepődne. Katasztrófa? Ugyan! Újabb üzleti lehetőség.

GYÓGYÍTÓ KRÍZIS

Azt tanultam jezsuita rendtársaimtól, akik életük javát Japánban töltötték, hogy a Távols-Keleten a krízis írásjele két ideogramma, az egyik a veszélyé, a másik pedig az esélyé. Sosem hagyom ki ezt a fordulatot egyetlen vezetői szemináriumomból sem, mondván hallgatóimnak, hogy rajtuk múlik, profitálnak-e a felkínálkozó lehetőségből, vagy szenvednek a veszélytől. Párhuzamban a japánnal, az ógörög gyökerű krízis szó eleve fordulatot jelent. Válságba kerülni, vagy gyógyulást szerezni úgy tűnik, hogy temperamentum kérdése is. Eközben a társadalomtudósok és értelmiségiek keresik a felelősöket 2008-ért. A filmesek ilyen árnyalt gazdasági elemzésben kevésbé érdekeltek, mint bankár társaik.

De mi lesz azok sorsa, akik nem mások milliárdjaival zsonglörködnek, hanem saját befektetett erőforrásaikkal keresik a kenyerüket? A közgazdászok ilyen szorgos lényeknek tartják a vállalkozókat. Ők a mesterek, akik kreatívan járnak el, és a romokból új gazdagságot varázsolnak, mint ahogy azt teszi egy háború után az újjáépítő nemzedék. Kedvelt gurujuk Schumpeter², aki szerint az innováció a termelési tényezők új kombinációja. S mi venne rá egy kényelemre hajló vállalkozót új kombinációkra, amikor a régi is megteszi? Elsősorban a verseny, amelyben folyton új előnyöket kell szerezni. A lecserélt régi eljárások, módszerek, gépek és nem ritkán emberek kimaradnak az új kombinációkból. Schumpeter „kreatív destruktíóról”, azaz „építő rombolásról” beszél. Szerinte a kapitalizmus lényege az innováció lehetőségeinek keresése, melynek során az innováció az *egyensúly* agresszív lerombolására való törekvést jelenti. Véleménye szerint a környezet nem adott, hanem állandó harcot és mozgást kíván, amellyel egy dinamikus, érzékeny szelekciós folyamatot hoz létre. Az innovatív vállalkozó az innováció motorja, aki tevékenysége során módosítja a helyzeteket. Schumpeter az innovációnak öt alapesetét írja le. Ezek:

1 <http://fortune.com/2015/12/27/big-short-wall-street-movies>. Letöltve: 2016. 10. 10.

2 Schumpeter, Joseph Alois (1883- 1950) osztrák közgazdász, szociológus, politikus, német és amerikai állampolgár. Kutatásainak központi kérdése az innováció, a vállalkozó, a technikai fejlődés fogalma.

- (1) az új javak eladása, vagy régi javak újszerű előállítására;
- (2) új szállítási módszerek bevezetése;
- (3) új piacok feltárása;
- (4) új termelési anyagok használata;
- (5) új piaci helyzet kialakítása.

Ez utóbbi kategóriába tartozna egy új monopolhelyzet megteremtése, illetve a régi megszüntetése is, *ami persze öngól a kreativitásnak*. Ha az elmúlt háromszáz év folytonos változásait szemléljük, akkor a rendszer szépen teljesített. A krízis részben talán azért nyit lehetőséget az innovációra, mert az ellenálló szereplők hatalma megtörik, hisz a fennálló, számukra előnyös helyzet – például ilyen a monopólium – fennmaradásában érdekeltek. A közgazdászok álma, az egyensúly végső soron csak a konzervatívoknak, a befutottaknak az érdeke. Mindenki más újít, hogy helyet szorítson magának a piacon.

Mítosz mindez, a vállalkozói réteg önigazolása? Vagy valóban betöltik a vállalkozók ezt a szerepet? Egy biztos: ha nem, akkor a szelekció áldozatai lesznek. Ezért is olyan tisztavirág életű sok vállalkozás. „Tíz startupból kilenc total csőd, de az az egy...”³ - jelzi sejtelmesen a Piac & profit. Látjuk, nem is olyan könnyű az innováció. Vajon miért lesz csak kevés feltalálóból újító vállalkozó?

A VÁLLALKOZÓ

A vállalkozó társadalmi szerepe, funkciója nem merül ki az innovációban. A magyarban a köznyelv hajlamos kizárólag az egyéni vállalkozókat e néven nevezni, mivel a nagyvállalatok vezetőit menedzsereknek hívjuk. Minden menedzser mögött azonban ott áll egy vagy több valódi vállalkozó: maga a kezdeményező és kockázatvállaló.

2016 augusztusában Magyarországon 416.147 fő⁴ nyilvántartott egyéni vállalkozó volt. Semmi sem könnyebb, mint vállalkozóvá válni. Egyéni vállalkozás Magyarországon gyakorlatilag díjmentesen indítható, nem csoda, hogy sok a csőd. A csőd a vállalkozók bébiszittere, és persze sok vállalkozásnak nincs „gyerekszobája”, mivel odáig el sem jut. Lehetne tanulni a vállalkozást? Valószínűleg igen, mint ahogy a menedzsmentet is, állítólag – az üzleti iskolák szerint – lehet. Az én business schoolom, a fontainebleau-i INSEAD is néhány éve úgy vélte, hogy igen, lehet, ezért vállalkozói szakot indított. Barkász Sándor barátom vállalkozóként ugyancsak hisz ebben, és megalapította a Dél-Alföldi Talentum Akadémiát, ahol előbb Békés megyéből, majd Erdélyből érettségiző diákokat hívott meg – talentumaikat feltáró kérdőív alapján válogatva őket egybe –, hogy három nyáron át a szünidőben képezze ki őket saját költségére vállalkozóknak. Nagy örömmel tölt el, hogy magam is a képzők egyike lehetek.

3 http://www.piacprofit.hu/kkv_cegblog/tiz-startupbol-kilenc-total-csod-de-az-az-egy. Letöltve: 2016.10.08.

4 KSH: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qvd005c.html. Letöltve: 2016.10.12.

MANAGEMENT BY JESUS

Mivel azonban nem elég útnak indítani a vállalkozót, rajta is kell tudni tartani ezen az úton, mindezt úgy, hogy közben fejlődjön, tanuljon is, ezért 12 éve tényleges vállalkozók – zömükben KKV szereplők – számára sajátos továbbképzést indítottam. A kurzuson igyekszünk Jézusra úgy is tekinteni, ahogy mai fogalmainkkal élve az akkori 12 fős „vállalkozás” a „menedzserére” tekintett. Ezen az úton Márk evangéliuma kísér bennünket. Az indulás óta több mint 500 családi vállalkozó és középvezető vett rész a három napos Management by Jesus szemináriumomon⁵.

Az MbJ küldetésnyilatkozata szerint közösségként és mozgalomként is elkötelezi magát a katolikus egyház szociális tanításának és e tanítás bibliai és evangéliumi gyökereinek tanulmányozására, népszerűsítésére és széleskörű ismertetésére törekszik elméletben és gyakorlatban is. Ez utóbbi tevékenység mindenekelőtt a pápai Justitia et Pax Bizottság által kiadott *Az üzleti vezető hivatása*⁶ című dokumentum alapelveinek megvalósítását jelenti mind az egyes vállalkozásokban, mind azok összefogásával, mindig a közjó javára törekedve.

Munkamódszerünk mindenekelőtt vezetői szemináriumok és azt megalapozó és segítő lelkigyakorlatok, szakmai műhelyek és eszmecserék szervezése, illetve következetes hálózatépítés a korábbi szemináriumok végzettjei között. Mind az alapeszmék, mind módszereink népszerűsítését segíti a bemutatkozó jellegű üzleti reggelik, kóstolók, próbanapok szervezése, vagy reprezentatív szimpóziumok megtartása, továbbá az intenzív kapcsolattartás a médiával. Az eddigi tapasztalat alapján láthatunk és tudatosan vállaljuk, hogy ez a kapcsolati tőke és a barátság ápolása kiemelten segíti a kezdő, induló vállalkozókat, startupokat, és hozzájárul, hogy az évek során felhalmozott közösségi tudást továbbadjuk a jövő nemzedéknek.

ZÁRÁSKÉNT ESKÜ

Az MbJ résztvevők számára összeállítottunk egy sajátos esküt korábbi menedzsment és vállalkozói tapasztalatainkból és a katolikus egyház társadalmi tanításából. Az esküt a szeminárium végzősei az orvosi hippokratészi eskü mintájára teszik le, melyben az orvos elkötelezi magát a beteg gyógyítására. Itt a beteg, de gyógyulásra vágyó társadalom javára történik a felajánlás és a fogadalom, hogy mindig a közjón munkálkodunk. A közjó pedig mindnyájunk közös java, amire nem magányos, olimposzi hősként törünk, hanem egy elkötelezett csapat vezetőjeként, edzőjeként és atyai pártfogójaként juthatunk el. A krízis minket arra tanított, hogy szolidárisan sokra vihetjük.

Ne feledjük, hogy a krízist nem szeszélyes istenek, hanem gondatlan emberek okozzák. Így azt nemcsak kivédhetjük, hanem akár javunkra is fordíthatjuk.

5 <http://mbj.hu/mi-az-mbj>. Letöltve: 2016.10.12.

6 Iustitia et Pax Pápai Tanácsa (2014): *Az üzleti vezető hivatása*. Kérme, Budapest

MANAGEMENT BY
**JESUS VEZETŐI
 SZEMINÁRIUM**

ESKÜ

Én Újfalvi Csaba Sándor az Interglobe Solution SRL vállalkozás (alapító) tulajdonosa esküszöm az élő Istenre, hogy erőmhöz és belátásomhoz mérten tehetségemet és tudásomat az emberiség javára fordítom, és életemet az emberiség szolgálatára szentelem. Vállalkozóként a közjó előremozdítását tekintem hivatásom lényegének, és ezt elsősorban jó minőségű szolgáltatások nyújtásával valósítom meg. Hivatásomhoz és fogadalmamhoz mindenkor hű maradok, és méltó magatartást tanúsítok, akkor is, ha ebből átmeneti veszteségem támad.

Azok iránt, akik engem megtanítottak és beavattak a gazdálkodás, tervezés és vállalkozás ismeretébe, legyenek azok elméletiek vagy gyakorlatiak, mindenkor hálát és tiszteletet tanúsítok és kollégáimmal és munkatársaimmal testvérként bánok. Szaktudásomat és tapasztalataimat a jövőendő nemzedékeknek továbbadom. Elsősorban igyekszem örököseimet arra nevelni, hogy a vállalt szellemben folytassák a megkezdett munkát. Tudatában vagyok annak, hogy sikereim nem kizárólag az én érdemem, hanem valamennyi munkatárs, külső és belső tanácsadó és üzleti vagy technológiai partner szoros együttműködésének gyümölcse. Ennek megfelelően ésszerűen és méltányosan részesítem őket a közös eredményben. Elismerem továbbá környezetem és a társadalom nem lebecsülendő hozzájárulását, mindenkéfért az egészséges infrastruktúra nyújtásával, és ezért annak fejlesztését és fenntartását erőm szerint támogatom.

Tudásomat a társadalmi bajok megelőzésére és gyógyítására, az emberek testi-lelki javára fordítom, túl tisztségem szűkebben vett küldetésén is. Ebben a munkában meggyőződéseim és tudásom szerint csak azt teszem és tanácsolom másoknak is, ami a társadalom és az egyes emberek javára válik és óvom őket káros hatásoktól.

A munkatársak és hozzátartozók emberi méltóságát és jogait éppúgy tiszteletben tartom, mint az ügyfeleket és beszállítókat. A hozzám fordulókat bizalmával, kiszolgáltatói helyzetével visszaélni nem fogok. A szegényekre és a kevésbé tehető ügyfelekre is odafigyelek, és megteszek minden tőlem telhetőt, hogy őket és jogos igényeiket is kielégítsen.

Tudásomat és gyakorlati ismereteimet állandó képzéssel magas szinten tartom, de ismereteim és képességeim korlátait is tudomásul veszem.

Ezeket az ígéreteket ünnepélyesen és szabadon teszem és becsületeimre fogadom. Ha teljesítem és nem szegem meg eskümet, legyen mindig részem örömben és elismerésben mind hivatásomban, mind életemben.

Isten engem úgy segítjen.